

AMERIKANEN PAssEN INTERNATIONALE STANDAARD **NAAR EIGEN GOEDDUNKEN** TOE

AMERIKA IS HET NIEUWE

Panama een belastingparadijs? Als het van de Verenigde Staten afhangt, moet ook het Midden-Amerikaanse land binnenkort alle financiële informatie doorgeven. Net zoals alle Europese landen dat al doen. Ondertussen wordt Noord-Amerika zelf het toevluchtsoord voor kapitaal dat graag discreet blijft.

THE ECONOMIST, BEWERKING HANS BROCKMANS



De Verenigde Staten voeren overall ter wereld de druk op om alle financiële informatie over Amerikaanse burgers door te geven, zodat de belastingdienst IRS hen kan aanpakken”, stelt Anton van Zantbeek van het advocatenkantoor Rivus. “Ook Panama, dat nu te kijk wordt gezet als een paradijs voor belastingfraudeurs, zal er ooit aan moeten geloven (zie kader *De vlucht naar Panama*). Dat is ronduit imperialistisch, want zelf houden de Amerikanen financiële informatie van buitenlanders achter slot en grendel voor de Belgische, Franse en Duitse belastingdiensten.”

“Er woedt al jaren een fiscale oorlog tussen de VS en Europa”, beaamt Gerd Goyvaerts, venoot van het advocatenkantoor Tiberghien. “Amerika is die aan het winnen.”

Fatca en CRS

De Amerikaanse Republiekin Devin Nunes deed de wenkbrauwen fronsen toen hij in 2013 als voorzitter van de werkgroep Belastingen van het Con-

gres aandrong op hervormingen die van de VS “het grootste belastingparadijs in de geschiedenis van de mensheid” zouden maken. Hoewel hij daarmee vooral de concurrentiekracht van de VS wou versterken, wekten zijn woorden toch verwondering. “De VS zijn immers erg streng als het over fiscale fraude gaat”, legt Isabel Verlinden, hoofd van het Transfer Pricing-team van PwC, uit.

Nunes’ wens lijkt echter uit te komen. De Verenigde Staten voelen zich niet gebonden door de regels die overall in de wereld ingevoerd worden als gevolg van hun eigen oorlog tegen de belastingontduiking. De lobbygroep Tax Justice Network zet de VS in de top drie van ‘geheimhoudingslanden’, na Zwitserland en Hongkong. “Dat is eens te meer een voorbeeld van hoe de VS hun uitzonderingsstatuut verheffen tot een grondwettelijk principe”, meent de Londense advocaat Richard Hay (Stikeman Elliott). “Europa heeft zich laten beetnemen.”

De Foreign Account Tax Compliance Act (Fatca) van 2010 is de belangrijkste kluis die de VS andere landen aan-

leggen. Volgens die wet moeten financiële instellingen in het buitenland de rekeninggegevens van hun Amerikaanse klanten vrijgeven. Doen ze dat niet, dan wacht hen een loodzware voorheffing op de betalingen die ze vanuit de VS ontvangen. Wegens de centrale rol die de Verenigde Staten in de wereldfinanciën spelen, schikken de meeste instellingen zich ernaar.

De Fatca heeft intussen de Common Reporting Standard (CRS) voortgebracht, een transparantie-initiatief onder toezicht van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De CRS is een norm voor de uitwisseling van gegevens voor belastingdoeleinden. Tot dusver hebben 96 landen zich aangesloten. Ook, onder zware druk ➤



PANAMA





➤ van de VS, Zwitserland, ooit een van de favoriete landen van de rijke ‘taxofobben’. Maar de Verenigde Staten hantieren zelf een eigen interpretatie van CRS.

“Na 9/11 voerden de Verenigde Staten via de G20 en de OESO de druk op om inzage te kunnen krijgen in buitenlandse rekeningen. Zo wilden ze de geldstromen van terreur- en criminele netwerken achterhalen”, zegt Van Zantbeek. “En wat bleek? De buitenlandse rekeningen bleken – verrassing! – ook gebruikt te worden om fiscaal zwart geld te parkeren. Vanaf 2017 zullen landen wereldwijd informatie over de klanten van hun banken automatisch uitwisselen, zelfs zonder dat een ander land erom vraagt.”

“Enkele landen weigeren mee te werken aan deze openheid en komen prompt op de zwarte lijst van de OESO terecht”, stelt Michel Maus van het advocatenkantoor Bloom. “Die lijst is voor sommige fiscalisten een soort leidraad voor nog mogelijke belastingparadijzen. Wij doen dat uitdrukkelijk niet. Ons kantoor ruimt het puin van

WILMINGTON, DELAWARE **De Amerikaanse staat Delaware is een geliefkoosde plaats om buitenlandse filialen op te richten.**

anderen op. Wegduiken in de fiscale schaduw wordt stilaan onhoudbaar. Omdat de door de OESO opgelegde transparantie geldt voor de inkomsten van dit jaar, krijgen we nu al vragen van klanten wat ze moeten doen. Mijn antwoord: zo snel mogelijk regulariseren, want je kunt niet blijven vluchten. En hoe langer je wacht, hoe duurder het wordt.”

Boeken dicht

De Verenigde Staten geven wel namen en inkomsten uit de rekeningen door, maar informatie over de hoofdsom en vooral over de uiteindelijke begunstigde van de rekeningen komt niet terecht in het buitenland. “Op internationale fiscale conferenties valt steeds meer op hoe verschillend de Europese van de Amerikaanse advocaten staan tegenover CRS”, stelt fiscalist Gerd Goyvaerts vast. “In Europa krij-

gen ondernemingen het advies om steeds meer informatie vrij te geven. In Amerika blijven de boeken gesloten onder het motto dat ze de Fatca-regels naleven. De VS zien de noodzaak niet in om zich bij CRS aan te sluiten.”

Isabel Verlinden reist momenteel de wereld rond om de cliënten van PwC bij te staan over CRS. Ook de OESO-regels over de fiscale transparantie wordt anders geïnterpreteerd aan beide kanten van de oceaan, meldt ze. “Financieel directeurs van Europese ondernemingen klagen dat zij met de billen bloot moeten en al hun fiscale details prijs moeten geven op aandringen van de OESO, terwijl de Amerikanen dat niet doen. Zoek er gerust een doelbewuste politiek achter. Amerikaanse bedrijven worden enkel belast op hun winst in de Verenigde Staten, terwijl ze voor hun Europese tak rulings afsluiten met belastingadministraties. Dat geeft hen een voordeel tegenover Europese concurrenten. Alle presidentskandidaten pleiten voor een belastinghervorming, maar geen enkele wil dit ter discussie stellen.”

De Verenigde Staten geven wel namen en inkomsten uit de rekeningen door, maar informatie over de hoofdsom en vooral over de uiteindelijke begunstigde van de rekeningen komt niet terecht in het buitenland.

“Behoorlijk hypocriet”, noemt Van Zantbeek de Amerikaanse houding. Een mildere diagnose zou zijn dat Washington een gespleten persoonlijkheid vertoont. Het Amerikaanse ministerie van Financiën wil meer gegevensuitwisseling en ondernemingstransparantie en heeft verschillende voorstellen gedaan om de VS op CRS-niveau te brengen. De discussie kwam na het uitlekken van de Panama-documenten in een stroomversnelling. Voor de meeste voorstellen is echter instemming van het Congres vereist.

Sommigen vermoeden dat de politieke terughoudendheid, ogenschijnlijk ingegeven door de vrees voor meer bureaucratie, eigenlijk meer te maken heeft met de wil om de Amerikaanse financiële centra een voorsprong te geven. Ondertussen verijdelen ondernemingslobby's en staten met veel geregistreerde firma's, aangevoerd door Delaware, de voorgestelde federale wetgeving die meer openheid eist over het eigenaarschap van ondernemingen.

Amerikaans achterpoortje

Niemand weet hoeveel niet-aangegeven geld in offshoreconstructies weggeborgen zit. De schattingen lopen uiteen van een paar biljoen tot 30 biljoen dollar. Duidelijk is alvast dat het aandeel van de VS daarin toeneemt. Voor het beheer van buitenlandse vermogens waren de VS al de grootste. Ze halen nog meer business binnen naarmate de toezichthouders de uitwisseling van gegevens en het onderzoek naar banken en trusts in Europa en de Caraïben



ISABEL VERLINDEN
“Mijn Europese klanten moeten met de billen bloot, terwijl de Amerikanen fiscale discretie genieten.”

opvoerden. “Het draait helemaal dol. Iedereen doet het, of neemt het Amerikaanse achterpoortje alleszins onder de loep”, zegt een belastingconsulent.

De VS zijn niet geneigd buitenlandse belastingwetten te helpen afdwingen. In tegenstelling tot andere landen, beschouwen ze het deponeren van niet-aangegeven geld niet als witwassen. “Buitenlanders die in de Verenigde Staten belastingen willen ontwijken, zijn doorgaans veilig wegens hun geheimhouding”, zegt Jason Sharman

van de Griffith University in Australië. “Voor wie iets vuiler geld heeft, bestaat het risico dat de VS een onderzoek doen.”

De Amerikaanse piste wordt openlijk gepromoot door Zwitserse banken, bevestigt Van Zantbeek, die ook een kantoor heeft in het kanton Wallis. “Eerst krijgen hun cliënten te horen dat er een probleem is, omdat ze informatie moeten doorspelen. Onmiddellijk volgt een tegenvoorstel om dat te vermijden.”

De Zwitserse bank – doorgaans een kleinere, want de grote hebben te veel schrik – raadt haar klant dan aan de rekening af te sluiten en er een te openen bij een Amerikaanse depotbank. Vervolgens stelt de klant de Zwitserse bank aan als beheerder van de depotrekening. De Zwitsers gelasten de depotbank vervolgens met de aankoop van fondsen, vaak producten van de Zwitserse bank.

“Dat kost dan zo’n 3000 euro meer dan vroeger door de toegenomen beheerskosten, maar in de praktijk verandert er niets voor de klant”, zegt Van Zantbeek. “Rendement en producten blijven gelijk. Omdat de VS geen informatie geeft over de ultieme eigenaar van de rekening, weet bijvoorbeeld de Belgische fiscus van niets. Heel wat Belgen gebruiken al de Limited Liability Companies-mogelijkheid in Delaware of Wyoming als fiscale vluchtroute. Het is echt geen toeval dat die constructies werden opgenomen in de lijst van mogelijke belastingparadijzen, waarop de kaaimantaks kan worden ➤

DE VLUCHT NAAR PANAMA

De Panama Papers werpen een nieuw licht op dat land als fiscale vluchtweg. "Deze mogelijkheid werd ook gepromoot door de filialen van Belgische banken in Luxemburg, toen dat land door de Europese Spaarrichtlijn verplicht werd bancaire informatie door te spelen", zegt professor Michel Maus (VUB). "Al die Belgen die voorkomen in de gelekte documenten hebben echt niet zelf de weg naar Panama gevonden."

Panama is populair, omdat het zich verzet tegen de wereldwijde belastingtransparantie via de Common Reporting Standard (CRS), waarvoor de OESO opkomt. Het zegt dat het zijn eigen norm zal ontwikkelen. "We zullen het tempo volgen van de traagste, anders is ons financieel centrum ten dode opgeschreven", zegt een

vooraanstaande advocaat. Door de vele voorwaarden die Panama stelt om mee te doen aan de automatische uitwisseling van belastinginformatie, lijkt het erop dat het er nooit van zal komen. Ter verdediging van het land moet wel gezegd dat een aantal belangrijke hervormingen werd doorgevoerd. Een nieuwe wet verplicht bankiers, advocaten en professionals uit 30 andere sectoren de namen van de echte eigenaars van hun klantenfirma's te kennen en die op aanvraag door te spelen aan de overheid. Zo hoopt Panama dat het kan verwijderd worden van de lijst van landen met povere beveiliging tegen witwaspraktijken. "Wie geld uit landen haalt die zich niet plooiën naar CRS, heeft iets uit te leggen aan de fiscus", aldus Anton van Zantbeek van het advocaten-

kantoor Rivus. "Men kan echter ook een rekening in Panama openen om andere dan fiscale redenen. Panama voert bijvoorbeeld geen buitenlandse vonnissen over erfeniskwesties uit. Wie zijn geld in Panama parkeert, kan vermijden dat een onterfd kind toch zijn wettelijk deel opeist."

MINISTER-ADVISEUR

Sommige advocatenkantoren van Panama zijn gigantische oprichtingsfabrieken voor offshorebedrijven. Volmachten verdoezelen de uiteindelijke eigenaars. Sommige vermarkten hun diensten aan financiële firma's die Latijns-Amerikaanse klanten bedienen. Ze 'garanderen' dat het land geen overeenkomst zal aangaan om informatie uit te wisselen met hun thuislanden. Volgens een Braziliaanse openbare aanklager

bestaan er bewijzen dat het advocatenkantoor Mossack Fonseca, dat in het nieuws kwam omdat zijn interne documenten waren gelekt naar de media, geld witwassen heeft. Dat zou gebeurd zijn voor betrokkenen bij het immense omkoopschandaal rond de door de Braziliaanse staat gecontroleerde oliereus Petrobras. Ramon Fonseca Mora, een van de senior partners van de firma, is een 'minister-adviseur' in de Panamese regering. Het advocatenkantoor meldt dat het altijd het vereiste boekenonderzoek doet bij zijn klanten. Mossack Fonseca zei enkele weken geleden aan The Economist dat het kantoor het slachtoffer is van een lastercampagne van politieke tegenstanders, en dat "zijn naam zeer binnenkort zal gezuiverd worden".

➤ toegepast. De Belgische belastingplichtige moet ze dan natuurlijk wel aangeven."

CRS ontlopen?

Slechts een beperkt aantal financiële centra weigert CRS toe te passen, waaronder Bahrein en Nauru. Hongkong zal de norm apart voor elke belastingverdragspartner toepassen, en dus niet gebruiken als multilaterale standaard. Panama, dat met Miami wedijvert om Latijns-Amerikaans geld, lijkt zijn voorlopige toezegging voor CRS te willen intrekken. Het roept als excuus in dat de VS een dubbele standaard hantieren.

"Maak je echter geen illusies", voorspelt Van Zantbeek. "Landen die zich onttrekken aan de CRS-regels, worden stilaan financiële paria's. Wie geld transfereert uit die landen, doet bij de Belgische bankier de alarmlichten branden en moet uitleg komen geven over de oorsprong. Ook de Ameri-

"Er woedt al jaren een fiscale oorlog tussen de VS en Europa. Amerika is die aan het winnen"

Gerd Goyvaerts (Tiberghien)

kaanse route wordt ooit afgesloten."

In Europa, dat de kern van CRS vormt, groeit de frustratie over de VS. In het Europees Parlement gaan stemmen op dat indien de Verenigde Staten weigeren zich aan de volledige wederkerigheid te houden, ze moeten aangepakt worden met een omgekeerde Fatca, een heffing op betalingen die hun oorsprong hebben in Europa en door Amerikaanse banken vloeien. "We willen geen belastingoorlog, maar de VS mogen het ook niet allemaal voor het zeggen hebben", zegt het groene Europese parlamentslid Molly Scott Cato.

"Zolang elke lidstaat vasthoudt aan zijn fiscale soevereiniteit, kan Europa geen vuist maken tegen de VS", repliceert Goyvaerts. "Door de gespreide slagorde van de lidstaten winnen de VS deze oorlog."

"Wie echt gelooft dat deze constructies behouden kunnen blijven, is naïef", besluit Michel Maus. "Op elk moment kan de Amerikaanse regering beslissen dat de CRS-regels ten volle worden toegepast, en dan is het gedaan met de anonimiteit. Het gebrek aan wederkerigheid van informatie-uitwisseling is politiek onhoudbaar tussen bondgenoten. Desnoods moet een Europese Fatca er inderdaad een einde aan maken. Ooit moet de VS deze sluiproutes voor buitenlanders afsluiten. Ze zijn moreel verwerpelijk."

"Moraliteit is mooi, maar van weinig tel in geopolitieke kwesties", repliceert Goyvaerts. "Belangen en macht, daar draait het om." ©